

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Західноукраїнський національний університет
Навчально-науковий інститут інноватики, природокористування та
інфраструктури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового інституту
інноватики, природокористування та
інфраструктури

«__»

Василь БРИЧ

2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної
роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни

«Іпотека землі та нерухомості»

ступінь вищої освіти: магістр

галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»

спеціальність: 051 «Економіка»

освітньо-професійна програма: «Експертна оцінка землі та нерухомого майна»

кафедра економічної експертизи та землевпорядкування

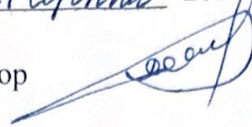
Форма навчання	Курс	Се мес тр	Лекції і (год.)	Практичні (год.)	ІРС (год.)	Трен інг (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Залік (сем.)
денна	1	2	32	14	5	6	93	150	2

ТЕРНОПІЛЬ – ЗУНУ, 2024

Робочу програму складено д-р екон. наук, професором кафедри економічної експертизи і землевпорядкування Борисом Язлюком

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економічної експертизи та землевпорядкування, протокол № 1 від 27 серпня 2024 року

Завідувач кафедри, д-р екон. наук, професор

Борис ЯЗЛЮК

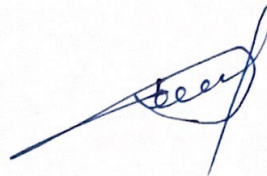
Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності «Економіка», протокол № 2 від 30 серпня 2024 року

Голова групи забезпечення спеціальності д-р екон. наук, професор

Віктор КОЗЮК

Гарант ОП
д-р. екон. наук, професор

Борис ЯЗЛЮК

**Структура робочої програми навчальної дисципліни
«Іпотека землі та нерухомості»**

1. Опис дисципліни «Іпотека землі та нерухомості»

Дисципліна – Іпотека землі та нерухомості	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Статус дисципліни: вибіркова Мова навчання-українська
Кількість залікових модулів – 3	Спеціальність 051 Економіка Освітньо-професійна програма – «Експертна оцінка землі та нерухомого майна»	Рік підготовки: <i>Денна – 1</i> Семестр: <i>Денна – 2</i>
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти – магістр	Лекції: <i>Денна – 32 год.</i> Практичні заняття: <i>Денна – 14 год.</i>
Загальна кількість годин – 150		Індивідуальна робота: 5 год Тренінг: 6 год. Самостійна робота: 93 год.
Тижневих годин – 10 з них аудиторних – 3		Вид підсумкового контролю – залік

2. Мета і завдання дисципліни «Іпотека землі та нерухомості»

2.1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета-вивчення студентами, майбутніми інженерами-землевпорядниками, основ функціонування ринку землі та нерухомості і використання отриманих знань у практичних завданнях. Студенти повинні знати нормативно-правове забезпечення функціонування ринку землі, механізми іпотечного кредитування, володіти знаннями щодо способів відчуження земельних ділянок та об'єктів нерухомості, вміти аналізувати та використовувати інформацію.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни:

- дати студентам знання, що дозволить їм вільно орієнтуватися на ринку нерухомості і в тому впливі, який він справляє на розвиток відносин власності та земельні відносини,
- визначати потреби підприємців у постійних активах, а також передбачати рівень споживання, нагромадження та інвестування, підготувати студентів до подальшого творчого осмислення і вирішення конкретних практичних і методичних задач пов'язаних з оборотом земель та об'єктів нерухомого майна.

2.3. У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

- знати розвиток права власності на землю на набуття нею форми товару;
- знати теоретичні основи економічного обороту землі;
- знати сутність орендних відносин та основи ринкових та цивільно-правових угод щодо права на оренду земельних ділянок;
- вміти складати кредитну, іпотечну угоди та заставну.

3. Зміст дисципліни «Іпотека землі та нерухомості»

Змістовий модуль 1. Основи економічного обороту землі. Іпотека нерухомого майна

ТЕМА 1. Економічно-правові засади іпотечного кредитування

Поняття та предмет іпотеки, еволюція поняття іпотека. Учасники іпотечних відносин і види іпотеки. Значення іпотеки в сучасних умовах

Література: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 10.

ТЕМА 2. Передумови виникнення та світовий досвід організації іпотечного кредитування

Основні передумови виникнення іпотеки. Зарубіжні моделі побудови іпотечного ринку. Правове забезпечення іпотечних відносин в Україні

Література: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 10.

ТЕМА 3. Оцінка нерухомості та інвестиційних проектів при іпотечному кредитуванні

Оцінка нерухомості як предмету застави. Методи оцінки нерухомості. Порядок застосування методів оцінки нерухомості. Оцінка будівель споруд та підприємств

Література: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 10.

Змістовий модуль 2. Процес здійснення іпотечного кредитування

ТЕМА 4. Економічна оцінка та ціна землі при іпотечному кредитуванні

Загальні положення оцінки землі. Земельна рента та її визначення. Оцінка земель несільськогосподарського призначення. Особливості застави та оцінки нерухомості, що розвивається

Література: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 10.

ТЕМА 5. Функції та види діяльності іпотечних банків

Функції іпотечних банків. Види діяльності іпотечних банків. Особливості становлення іпотечних банків в Україні

Література: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 10.

ТЕМА 6. Кредитні операції іпотечних банків

Особливості кредитних операцій іпотечних банків та оцінка кредитоспроможності потенційних позичальників. Узгодження суми кредиту з вартістю застави. Визначення кредитної ставки. Укладення кредитної та іпотечної угод. Супроводження кредиту

Література: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 10.

ТЕМА 7. Операції з цінними паперами власної емісії та надійність іпотечних банків

Передумови емісії іпотечних цінних паперів. Зарубіжний досвід емісії іпотечних цінних паперів. Заставні та іпотечні облігації: порівняльний аналіз моделей рефінансування. Принципи надійності іпотечних банків. Основні фактори надійності іпотечних банків.

Література: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 10.

4. Структура залікового кредиту дисципліни «Іпотека землі та нерухомості»

Денна форма навчання

	Кількість годин					
	Лекції	Практичні заняття	Індивідуальна робота	Тренінг	Самостійна робота	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Основи економічного обороту землі. Іпотека нерухомого майна						
Тема 1. Економічно-правові засади іпотечного кредитування	4	2	2	2	13	Тести Поточне опитування
Тема 2. Передумови виникнення та світовий досвід організації іпотечного кредитування	4	2			13	Тести Поточне опитування
Тема 3. Оцінка нерухомості та інвестиційних проектів при іпотечному кредитуванні	4	2			13	Тести Поточне опитування
Змістовий модуль 2. Процес здійснення іпотечного кредитування						
Тема 4. Економічна оцінка та ціна землі при іпотечному кредитуванні	4	2	3	4	13	Тести Поточне опитування
Тема 5. Функції та види діяльності іпотечних банків	4	2			14	Тести Поточне опитування
Тема 6. Кредитні операції іпотечних банків	6	2			14	Тести Поточне опитування
Тема 7. Операції з цінними паперами власної емісії та надійність іпотечних банків	6	2			13	Тести Поточне опитування
Разом	32	14	5	6	93	

5. Тематика практичних занять.

Змістовий модуль 1. Основи економічного обороту землі. Іпотека нерухомого майна

Практичне заняття 1

ТЕМА 1. Економічно-правові засади іпотечного кредитування

План

Мета: Ознайомлення із сутністю іпотеки та його учасниками

Питання для обговорення:

- 1.1. Поняття та предмет іпотеки, еволюція поняття іпотека.
- 1.2. Учасники іпотечних відносин і види іпотеки
- 1.3. Значення іпотеки в сучасних умовах

Література: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 10.

Практичне заняття 2

ТЕМА 2. Передумови виникнення та світовий досвід організації іпотечного кредитування

План

Мета: Ознайомлення з виникненням іпотеки та зарубіжними моделями іпотечного ринку

Питання для обговорення:

- 2.1. Основні передумови виникнення іпотеки
- 2.2. Зарубіжні моделі побудови іпотечного ринку
- 2.3. Правове забезпечення іпотечних відносин в Україні

Література: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 10.

Практичне заняття 3

ТЕМА 3. Оцінка нерухомості та інвестиційних проектів при іпотечному кредитуванні

План

Мета: Ознайомлення з порядком застосування методів оцінки нерухомості

Питання для обговорення:

- 3.1. Оцінка нерухомості як предмету застави
- 3.2. Методи оцінки нерухомості
- 3.3. Порядок застосування методів оцінки нерухомості
- 3.4. Оцінка будівель споруд та підприємств

Література: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 10.

Змістовий модуль 2. Процес здійснення іпотечного кредитування

Практичне заняття 4

ТЕМА 4. Економічна оцінка та ціна землі при іпотечному кредитуванні

План

Мета: Ознайомлення з загальними положеннями оцінки земель і нерухомості

Питання для обговорення:

- 4.1. Загальні положення оцінки землі
- 4.2. Земельна рента та її визначення
- 4.3. Оцінка земель несільськогосподарського призначення
- 4.4. Особливості застави та оцінки нерухомості, що розвивається

Література: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 10.

Практичне заняття 5
ТЕМА 5. Функції та види діяльності іпотечних банків

План

Мета: Ознайомлення з видами іпотечних банків і становлення іпотечних банків в Україні

Питання для обговорення:

- 5.1. Функції іпотечних банків
- 5.2. Види діяльності іпотечних банків
- 5.3. Особливості становлення іпотечних банків в Україні

Література: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 10.

Практичне заняття 6
ТЕМА 6. Кредитні операції іпотечних банків

План

Мета: Укладання іпотечних угод

Питання для обговорення:

6.1. Особливості кредитних операцій іпотечних банків та оцінка кредитоспроможності потенційних позичальників

6.2. Узгодження суми кредиту з вартістю застави. Визначення кредитної ставки

6.3. Укладення кредитної та іпотечної угод

6.4. Супроводження кредиту

Література: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 10.

Практичне заняття 7
ТЕМА 7. Операції з цінними паперами власної емісії та надійність іпотечних банків

План

Мета: Оволодіння принципами надійності іпотечних банків

Питання для обговорення:

7.1. Передумови емісії іпотечних цінних паперів

7.2. Зарубіжний досвід емісії іпотечних цінних паперів

7.3. Заставні та іпотечні облігації: порівняльний аналіз моделей рефінансування

7.4. Принципи надійності іпотечних банків

7.5. Основні фактори надійності іпотечних банків

Література: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 10.

6. Тренінг з дисципліни

Метою тренінгу з дисципліни «Іпотека землі та нерухомого майна» є узагальнення, засвоєння та закріплення знань, отриманих на лекційних і практичних заняттях, формування у студентів критичного мислення для пропонування професійних рішень, цілісного бачення і вирішення проблем технічного забезпечення іпотеки землі та нерухомості.

Успішне проходження тренінгу сприяє посиленню практичної спрямованості у підготовці фахівців за ступенем вищої освіти «магістр».

Організація і порядок проведення тренінгу

1. Вступна частина проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.

2. Організаційна частина полягає у створенні робочого настрою у колективі студентів, визначенні правил проведення тренінгового заняття. Можлива наявність роздаткового матеріалу у вигляді таблиць, бланків документів.

3. Практична частина реалізовується шляхом виконання завдань у групах студентів у кількості 3-5 осіб з певних проблемних питань теми тренінгового заняття.

4. Підведення підсумків. Обговорюються результати виконаних завдань у групах. Обмін думками з питань, які виносились на тренінгові заняття.

Завдання тренінгу

1. Земельна іпотека на засадах ринку права оренди землі
2. Особливості земельної ділянки як об'єкта іпотечних відносин

Оцінювання результатів тренінгу

Підсумкова оцінка за тренінг визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за виконання двох завдань тренінгу

7. Самостійна робота

Самостійна робота з дисципліни «Іпотека землі та нерухомості» виконується кожним студентом індивідуально. Дана робота охоплює основні теми дисципліни і полягає у проведенні економічних і фінансових розрахунків та обґрунтуванні отриманих результатів. Вона представляє собою набір завдань, основною метою яких є виявлення знань студентів щодо технічного забезпечення іпотеки землі та нерухомості. Виконання самостійної роботи є одним із обов'язкових складових модулів залікового кредиту з дисципліни.

Завдання самостійної роботи

1. Укладення кредитної та іпотечної угод
2. Особливості застави та оцінки нерухомості

Самостійна робота оформлюється у вигляді проєкту (15-20 слайдів презентації) та демонструється студентом під час доповіді.

Оцінювання результатів самостійної роботи

При оцінці результатів самостійної роботи враховуються: глибина та всебічність розкриття змісту поставлених завдань; самостійність, аргументованість, оригінальність викладу матеріалу й вирішення проблеми; відображення власної позиції. Оцінюється самостійна робота за 100-бальною шкалою. Підсумкова оцінка визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за виконання кожного із двох завдань роботи.

8. Методи навчання

У навчальному процесі застосовуються: лекції, практичні заняття, консультації, самостійна робота, індивідуальна робота, робота у групах, тренінг, поточне опитування, тестування, ситуативне моделювання, підготовка і презентація проєктів.

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Іпотека землі та нерухомості» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування та тестування;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання результатів модульної контрольної роботи;
- оцінювання результатів самостійної роботи;
- інші види індивідуальних і групових завдань;
- залік.

10. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба,

закордонне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

11. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Технічне забезпечення іпотеки землі та нерухомості» визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3
40%	40%	5%	15%
Поточне опитування	Модульний контроль	Тренінг	Самостійна робота
Підсумкова оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (кожен здобувач має бути оцінений кожного заняття)	Модульна робота по темах 1-7	Підсумкова оцінка за тренінг визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за виконання двох завдань тренінгу	Підсумкова оцінка за самостійну роботу визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за виконання кожного із двох завдань роботи

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ з/п	Найменування	Номер теми
1.	Технічне забезпечення: мультимедійний проєктор, ноутбук, проєкційний екран.	1-7
2.	Базове програмне забезпечення: ОС Windows. Стандартне програмне забезпечення базових інформаційних технологій: MS Office (Word, Excel, PowerPoint). Телекомунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Opera, Google Chrome, Firefox, Viber тощо).	1-7
3.	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності).	1-7
4.	Комунікаційне програмне забезпечення Zoom для проведення занять в режимі on-line (за необхідності).	1-7

13. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Земельний кодекс України. Прийнято 25 жовтня 2001 року №2768 -III
2. Про власність. Закон України від 07.02.91р. № 697 – XII.
3. Про заставу. Закон України від 02.10.92р. № 2654 – XII.
4. Про землеустрій. Закон України від 22 травня 2003 року № 858-IV.
5. Про іпотеку. Закон України від 05.06.2003 р.
6. Про іпотечні цінні папери. Закон України від 22.12.2005р. № 3273-ІУ
7. Про іпотечне кредитування, операції з консолідованим боргом та іпотечні сертифікати. Закон України від 19 червня 2003 року № 979.
8. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні. Закон України від 12 липня 2001 року № 2658-III
9. Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю. Закон України від 19 червня 2003 року, № 978.
10. Про продаж земельних ділянок несільськогосподарського призначення. Указ Президента України від 09.01.1999р. №32/99.
11. Про заходи щодо створення єдиної системи державної реєстрації земельних ділянок, нерухомого майна та прав на них у складі державного земельного кадастру. Указ Президента України від 17. 02. 2003 року за № 134/2003.
12. Про експертну грошову оцінку земельних ділянок. Постанова Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2002 р. № 1531.
13. Про затвердження методики оцінки вартості майна при приватизації Постанова КМУ від 12.10.2000р. № 1554.
14. Про заходи щодо створення системи реєстрації прав власності на нерухоме майно. Постанова КМУ від 16.05.2002р. № 661.
15. Про затвердження Порядку підтвердження права власності на нерухоме майно. Наказ ФДМ України від 24 травня 2002 року.
16. А.М.Асаул, В.І.Павлов, І.І.Пилипенко, Н.В.Павліха,І.В.Кривов'язюк. Ринок нерухомості. Навчальний посібник – К.: ІВЦ Держкомстату України , 2014- 387с.
17. Економіка нерухомості: Підручник. А.М.Асаул, І.А. Брижань, В.Я. Чевганова. – К.: «Лібра», 2004. – 304 с.
18. Кручок С.І. Іпотечне кредитування: європейська практика та перспективи розвитку в Україні. – К.: Урожай, 2013. – 208 с.
19. Лагутін В.Д. Кредитування: теорія і практика: Навч. посіб. - К.: Т-во —Знання, КОО, 2010. - 215 с. - (Вища освіта ХХІ століття).
20. Пересада А.А., Майорова Т.В. Інвестиційне кредитування. Київ. КНЕУ. 2012р. – 322 с.

Додаткова література

1. Євтух А. Т. Іпотека: теорія й практика. - Луцьк: Медиа,1999. — 467 с.
2. Заяць В.М. Земельний банк – проблеми реалізації проекту. / Ринок землі. 2012, № 2, С. 28-34.
3. З історії іпотечного кредитування в Україні. Красикова О.М. /Фінанси України. 1998 №4, С. 94- 104.